

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-66>

**PROFESSIONAL VOCABULARY
IN SIMULTANEOUS TRANSLATION**

ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА У СИНХРОННОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Martyniuk O. M.

*Candidate of Philological Sciences,
Associate Professor,
Associate Professor at the Department
of Romance Philology,
Lesya Ukrainka Volyn
National University
Lutsk, Ukraine*

Мартинюк О. М.

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри романської
філології,
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Професійна лексика становить певні труднощі для перекладача-синхроніста, оскільки він не може знати всі терміни (при умові, що не була заздалегідь підготовлена документація по термінах певної галузі). Таким чином, невідоме або малозрозуміле слово може бути перешкодою для розуміння повідомлення, що, у свою чергу, може призвести до інформаційної втрати.

Під час першої фази перекладу, тобто слухання та аналізу, перекладач може зіткнутися з проблемою сприйняття. Мовець не завжди вимовляє однаково звуки. Під час розмови слухач виокремлює певні характеристики почутого і тлумачить їх відповідно до своїх очікувань.

Технічні терміни найбільш вразливі до спотворення звуку (погана якість електронного обладнання, сильний іноземний чи регіональний акцент мовця) чи будь-якого шуму, а також послаблення уваги перекладача.

Перекладач розподіляє свою енергію між слуханням та аналізом, пам'ятю (деякі елементи повинні утримуватися в пам'яті певний час перед тим, як вони будуть відтворені у цільову мову) і продукуванням повідомлення у мову перекладу. Перекладацька рівновага між цими трьома факторами може бути порушена, якщо мовець говорить занадто швидко, тоді перекладач не встигає перекладати вчасно всі репліки, що вимагає додаткових зусиль для запам'ятовування на шкоду слуханню.

Ідентифікація слова можлива лише тоді, коли перекладач знає це слово, якщо можна його аналізувати за фонологічними чи

морфологічними характеристиками, або, якщо контекст чи ситуація чітко окреслені.

Втрата інформації відбувається тоді, коли перекладач не знає відповідника терміна у цільовій мові, або ж не може його швидко пригадати у стресовій ситуації; коли є порушення перекладацької рівноваги; при мовній інтерференції (коли перекладач не може миттєво переключатися з мови оригіналу), а також унаслідок втоми, шуму тощо.

Щоб запобігти цьому, перекладач повинен здійснити підготовчу роботу по зборі необхідної документації для конференції. Необхідно перечитати інформацію, що відноситься до тематики конференції, скласти словник термінів, знайти їхнє значення у словнику, порадитися з фахівцями тощо.

Дуже часто перекладач отримує із запізненням необхідні документи, які до того ж містять сотні сторінок, або ж через велику кількість конференцій, підготовча робота не може бути досконалою, і перекладач змушений підготуватися вже безпосередньо перед конференцією (у кабіні), роздавши частину документів членам команди. У будь-якому разі перекладач (за відсутності документації) повинен дослідити галузь науки, яка буде предметом обговорення, дотичні теми, переглянути фахову літературу, сформувані потенційний словничок.

Щоб перекласти, потрібно зрозуміти! Певний термін не завжди точно позначає той самий «еквівалент», передбачений в іншій мові. Крім того, термін може мати декілька значень відповідно до контексту, і тому його потрібно перекладати по-різному відповідно до змісту. Перекладачі повинні знайти відповідні еквіваленти технічних термінів, що спричиняють проблеми з перекладом.

Письмові перекладачі змушені дотримуватися певних умов друкованого тексту і використовувати лише формалізовану лексику, уникати діалектів, парафраз тощо. Ситуація з усними перекладачами дещо інша. Під час конференції, де подається дуже багато інформації, слухачі концентруються на змісті і помічають форму повідомлення лише тоді, коли формулювання є надто еліптичними, або ж вживані терміни є незнайомими або рідкісними. Усні перекладачі вільніші у виборі неологізмів, ксенізмів, жаргонів тощо, при у мові, що ці терміни зрозумілі для слухача.

Крім стратегії підготовки перекладачі можуть використовувати інші тактики, щоб перекласти термінологію. Перекладач прагне відтворити термін та його значення з опорою на контекст, когнітивний багаж та відповідні зрозумілі риси. Інколи через сильний акцент мовця перекладачу потрібно більше часу та енергії, щоб відтворити термін,

який малозрозумілий, унаслідок чого втрачається розуміння решти виступу [1, р. 203].

Перекладач може звернутися за допомогою до свого колеги, який перебуває у кабіні, але не перекладає у той самий час. Він може швидко подивитися у словник чи іншу довідкову літературу, щоб знайти відповідний термін.

Коли темп промови не дуже швидкий, перекладач може скористатися своїми підготовчими записами при умові, що лексика ретельно опрацьована, документи впорядковані, технічні терміни чітко класифіковані.

Тактика-спрощення полягає в опущенні певної частини інформації, яка не надто важлива для слухача, якщо контекст та візуальний супровід є достатньо точними.

Тактика приблизного відтворення почутого звука. Слухачі часто відтворюють слово або звук за допомогою контексту чи своїх знань, зазвичай, мова йде про терміни, що містять власні назви, наприклад: «*nombre de Froude, antenne Yaggi*» [1, с. 204].

Можна використовувати тактику-пояснення термінів, які відсутні у цільовій мові або ж невідомі для перекладача, наприклад: термін «*action impulse*» замінено на «*recherche d'une ligne par sélecteur actionné par impulsions*» [1, с. 205]. Такий прийом займає досить багато часу, хоча є дієвим в інформаційному плані.

Інколи перекладачі застосовують тактику «натуралізації» або ж адаптивного транскодування, тобто технічний термін з вихідної мови морфологічно і фонологічно модифікується, щоб бути подібним до терміна цільової мови, наприклад: перекладаючи з французької мови англійською, термін «*télé-détection*» був переданий словом «*teledetection*» (англійська вимова), а не терміном «*remote sensing*». Інші приклади: *perforateur* – *перфоратор*, *pipéritone* – *нінептон* тощо.

Така тактика дуже рідко використовується перекладачами, хоча може бути дієвою, коли вихідна та цільова мови є спорідненими (наприклад, французька – іспанська); подібні терміни вже існують у цих мовах (використання англіцизмів); або ж слухачі вже мають певні навички читання технічних текстів, щоб легко ідентифікувати спеціалізований термін.

Щоб краще визначити термінологічні потреби усних перекладачів, важливо враховувати ще один параметр, а саме швидкість передачі повідомлення конференції. Це зобов'язує перекладача ідентифікувати не тільки невідомі терміни, а й ті, які ймовірно, не будуть повторно

активовано, а також скорочення та власні назви, останні не становлять терміни в строгому значенні [3, с. 24].

Таким чином, для перекладу конкретної термінологічної одиниці перекладач підбирає трансформації, які можуть комбінуватися, з метою досягнення основної мети перекладу, а саме адекватності.

Література:

1. Gile D. Les termes techniques en interprétation simultanée. *Meta*. 1985. Vol. 30. № 3. P. 199–210.
2. Gile D. La recherche sur les processus traductionnels et la formation en interprétation de conférence. *Meta*. 2005. Vol. 50. № 2. P. 713–726.
3. Rodriguez N., Schnell B. Regard sur la terminologie adaptée à l'interprétation. *L'Actualité langagière*. 2009. Vol. 6, № 1. P. 21–27.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-261-6-67>

«KAIDASH'S FAMILY» IN TURKEY: REPRESENTING TRANSLATION

«КАЙДАШЕВА СІМ'Я» В ТУРЕЧЧИНІ: ПЕРЕКЛАДАЦЬКА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ

Prushkovska I. V.

*Doctor of Philological
Sciences, Professor,
Professor at the Department
of Foreign Languages,
Taras Shevchenko National
University of Kyiv
Kyiv, Ukraine*

Прушковська І. В.

*доктор філологічних наук, професор,
професор кафедри іноземних мов,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Fiction is a reliable recorder of historical and cultural memory of the people. Translation of works of art forms a platform for intercultural dialogue, forms the basis of cultural interaction, understanding, perception of national peculiarities by others. Ukrainian literature is undeservedly underrepresented in Eastern countries, particularly in Turkey. Today, less than 10 Ukrainian writers have been translated into Turkish. The popularization of Ukrainian culture, the discovery of historical truth through the artistic word, dispelling